

PSIXOLOGIYA VA PEDAGOGIKA FANI METODOLOGIK ASOSLARIGA INNOVATSION YONDASHUVLAR

Abdurahmonov Azizbek Baxtiyor og‘li

Jamoat xavfsizligi universiteti kursanti

Elmurodov Bunyod Lapas o‘g‘li

Guruh komandiri

Annotatsiya: Ushbu maqolada psixologiya va pedagogika sohalarida qo‘llaniladigan innovatsion yondashuvlarning mohiyati ochib beriladi, mutafakkirlarning fiklari keltiriladi hamda amaliyotga tatbiq etish masalalari ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: ta‘lim, tarixiy bosqich, psixologiya, innovatsiya, modernizatsiya, jamiyat taraqqiyoti, pedagogik faoliyat, qadriyat, inson, ta‘lim-tarbiya tizimi, texnologiya, ilmiy faoliyat.

Аннотация: В данной статье объясняется сущность инновационных подходов в области психологии и педагогики, приводятся отзывы мыслителей и обсуждаются вопросы практического применения.

Ключевые слова: образование, исторический этап, психология, инновации, модернизация, общественное развитие, педагогическая деятельность, ценность, человек, система образования, технология, научная деятельность.

Annotation: This article explains the essence of innovative approaches in the field of psychology and pedagogy, provides feedback from thinkers and discusses issues of practical application.

Keywords: education, historical stage, psychology, innovation, modernization, social development, pedagogical activity, value, human, education system, technology, scientific activity.

KIRISH

Insoniyat taraqqiyotiga, uning bosib o‘tgan ijtimoiy tuzumiga nazar solar ekanmiz, shaxs taraqqiyoti ijtimoiy jamiyat bilan uzviy bog‘liqligining guvohi bo‘lamiz. Shaxsning makonda taraqqiyoti ijtimoiy munosabatlarning o‘zgarishi, rivojlanishi, tarixiy bosqichlar va davrlar bilan o‘z ifodasini topmoqda.

Bu yerda biz tarixiy bosqichlarda eski jamiyatdagi ilmiy, madaniy, ahloqiy kabi qadriyatlarni yangi ko‘rinishlarini yanada takomillashganligini, o‘z davrining ilg‘or innovatsion yo‘nalishlarini nazarda tutamiz. Demak, har qanday yangi yo‘nalish zaminida eski jamiyat qadriyatlari, maktab-maorif tizimi asos bo‘lib qolaveradi [1; 27-b.].

Ko‘plab faylasuf, olimlar qarashlarida jamiyat, tabiat o‘zgaruvchan, yagona organizm sifatida qarab, idealistik, dogmatik qarashlarni inkor etib kelganlar. Masalan : O‘rta Osiyoda XV asrning yirik ruhshunos, pedagog-psixolog olimlarimizdan Jaloliddin Davoniy o‘zining «Ahloqi Jaloliy» asarida ahloq jamiyatga nisbatan nisbiy bo‘lib, jamiyat o‘zgarishi bilan ahloq ham o‘zgarib boradi degan ilg‘or g‘oyani ilgari surgan. J.Davoniy jamiyatga dinamik kategoriya sifatida qaraydi va har qanday taraqqiyot zaminida inson ongi, tafakkuri, axloqi, ijtimoiy munosabatlari yotadi deb qaraydi.

Ma‘lumki, har qanday innovatsiya ishlab chiqarishga, jamiyatga ta‘lim tizimi bosqichlari asosida kirib keladi. Mazkur ta‘lim tizimini isloh qilish har bir davlat taraqqiyotining asosini tashkil etadi [2; 52-b.].

Agarda yaqin yillar ichida innovatsion yondashuv ta‘lim tizimiga mansub deb qarash tushunchasi bo‘lgan bo‘lsa, bugungi kunda innovatsiya davlat tizimining barcha jabhalarida tizimli rejaga asoslangan holda, ommaviy ravishda amalga oshirishni talab etmoqda. Ta‘lim sohasidagi innovatsion masalaga xususiy jixatdan yondashish, bunda

iqtisodiyot, jamiyat, ma'naviyat masalalarini hisobga olmaslik ta'limni ijtimoiy mohiyatini anglamaslikni ko'rsatadi. Binobarin, pedagog atamasi bola yetaklash ma'nosini anglatsada, unda bugungi kun pedagogi va psixologining kasbiy mavqeini to'liq yoritib bera olmaydi. XXI asrning birinchi yarimida pedagoglik kasbi o'qituvchi, ya'ni ta'lim beruvchi vazifasini o'tagan bo'lsa, bugungi kun pedagogining faoliyat qirralari kengayib ijtimoiy pedagog-psixolog sifatidajamiyatdan o'z o'rnini egalladi. 30-yillarda qishloq o'qituvchisi Dushen (eslang taniqli adib Chingiz Aytmatovning “Birinchil o'qituvchi”) ovul yoshlariga yozish, o'qitishni o'rgata olgan bo'lsa, bugungi kun boshlang'ich ta'lim o'qituvchisining kasbiy bilimi, faoliyati serqirrali xususiyatiga ega. Asar qahramoni 30-yillarda savodsizlikni tugatish, ma'rifatni targ'ibot etish, ijtimoiy masalani hal etishda faol ishtirok etgan bo'lsa, XXI asr pedagogi va psixologi iqtisodiy ijtimoiy, ma'naviy ahloqiy, mafkuraviy masalalarni amalga oshirishning faol ishtirokchisi bo'lishni davr talab etmoqda [3; 12-b.].

Pedagogik, psixologik kasbi, uning professiogramma doirasi har besh yilga kelib kengayib, chuqurlashib bormoqda.

Turkiston xalqining buyuk ma'rifatparvari A.Avloniyning “Tarbiya biz uchun yo hayot, yo mamot, yo najot, yo halokat, yo saodat, yo falokat masalasidir” – degan so'zlari ta'limning mohiyatiga munosib ijtimoiy baho berganligini ko'ramiz.

Inson ongi, tafakkuri uchun kurash, yangicha munosabatni shakllantirish, davlat inqirozini bartaraf etish, ta'lim tizimida, mazmunida, kadrlar tayorlashda yangi islohotni amalga oshirishni taqozo etmoqda. Bu umuminsoniyat miqyosida innovatsion yondashishini talab etadi. Inovatsion yondashish iqtisodiy, siyosiy, ijtimoiy, ma'naviy-ma'rifiy sohalarda islohotlarni amalga oshirishni talab etadi.

Taniqli fizik olim T.Edison aytganidek «sivilizatsiyaning asosiy belgilaridan biri insonlarni yangicha fikrlashga o'rgatishdan iborat». Ushbu fikr ta'lim bu jamiyat taraqqiyotining asosiy omillaridan biri to'g'risidagi g'oya ekanligini ko'rsatmoqda. Binobarin, yoshlar ongi uchun innovatsion yondashish ta'lim tizimi, uning mazmuni, o'qitish texnologiyalari keng qamrab olinmoqda [5; 37-b.].

Mazkur innovatsion yondashish iqtisodiy ishlab chiqarish, mehnat faoliyatini sifat jihatidan o'zgartirishda, mehnatga bo'lgan munosabatlarni tarkib toptirishda, respublikamiz moddiy bazasini yaratishdan iborat.

Bugungi kunda O'zbekiston Respublikamizni ijtimoiy-iqtisodiy jihatdan rivojlantirishning asosiy omillari uzluksiz ta'limni tubdan takomillashtirish orqali halqaro standartlar darajasidagi oliy va o'rta mahsus raqobatbardosh kadrlar tayyorlash ustuvor masala hisoblanadi.

XULOSA

Ta'lim-tarbiya tizimida innovatsion yondashish umumjamiyat masalasi bilan chambarchas bog'liq. Shaxsning ijtimoiylashuvi, uning ongu tafakkurida yangicha qarashlarini tarkib topishida, mehnatga bo'lgan yangicha munosabatlarni yuzaga keltirishda ta'lim-tarbiya tizimi, uning mazmuni va ta'lim tarbiya jarayonini tashkil etish texnologiyalari bilan uzviy bog'liq.

ADABIYOTLAR

1. Саймон Б. Общество и образование. Пер.с англ. М.Прогресс 2019 г.
2. Халмурадов Р.И. О качестве высшего. // «Таълим, фан ва инновация». 1 / 2018 йил.
3. Qodirov A.Q. Ma'naviy-ma'rifiy faoliyatning ijtimoiy-pedagogik masalalari. // «Ta'lim, fan va innovatsiya». 2 / 2018 yil.
4. Tojiev M, Qodirov M, Ashurov N. Oliy ta'lim tizimini modernizatsiyalash – ta'lim sifati va samaradorligining kafolati. // «Ta'lim, fan va innovatsiya» / 2018 yil.
5. Кошелева А.Ф, Собирова Ш.Ш. Эффективность образовательного процесса как следствие инновационного подхода к обучению. // «Таълим, фан ва инновация». 3 / 2018 йил.